

En als de profetie ons de uitnemende heerlijkheid maakt, die Jehova voor zijn Messias bestemd heeft, heet het: „Ik zal hem tot een eerstgeborenen zoon stellen, ten hoogste, over de koningen der aarde.“

Zoo haard dan ook de maagd, die onder alle vrouwen benedijdt is, in Bethlehem haar eerstgeborenen zoon. En dit „eerstgeboorterecht“ fonktelt in de kroon van Messias zoo schitterend, dat het heilige apostolaat hem prijst als den *eerstgeborenen* aller creaturen, en hem als den *erfzoon* uit de dooden looft. Hij, en hij alleen moest „de eerstgeborene zijn onder vele broeders“.

Deze voorkeur der „eerstgeboorte“, die in Messias gefundeerd ligt, komt dan ook in Gods heilig recht over zijn volk telkens uit. „Al de eerstgeborenen zijn mijn“, spreekt de Heere. De eerstgeborene moest uitgekocht, zooals geen later geborene.

Aan den eerstgeborene kwam een erfrecht toe veel rijker dan zijn broeders.

En de „zegen der belofte“, die door God aan Abraham en zijnen zaden was geschonken, volgt evenzoo de lijn der eerstgeboorte. Zoo zelfs, dat Jacob wel voor Esau gaat, maar toch altoos met dien verstande, dat Jacob voor den eerstgeborene intreedt.

Vroeger erkende alle volk en natie deze voorkeur dan ook, en hield daarmee het geslacht organisch bijeen, en gaf den eerstgeborene wel meerder recht, maar liet hem ook duurder verplichting op.

Als de eerstgeborene viel, was de rouw zoo veel bitterder. Geheel in den geest van wat Zacharias klaagt: „Zij zullen over hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over eenen eerstgeborene.“

Thans heeft men in den burgerstaat al dit onderscheid tusschen den eerstgeborene en de latergeborenen feitelijk vernietigd. Maar de jonge moeder ervaart het daarom wel in haar bange weeten, dat het toch is gelijk God gezegd heeft. Onze artsen maken er nog wel terdege onderscheid in, of ze te doen hebben met „eene eerste kinds nood“. En in het huiselijk leven is nog altoos zeker spoor van het onderscheid overgebleven. De eerstgeborene heeft toch altoos iets voor.

Ja, wat ge vooral niet moogt vergeten, in de paleizen der vorsten erkent het staatsrecht nog wel terdege het recht van eerstgeboorte.

De oudste prins van den bloede volgt op.

„Alle begin is moeilijk!“ is de vorm waarin ons volk deze ordinantie Gods uitsprekt, maar het besef ging te loor, dat er, juist om dat moeilijke, van elk begin een dubbele kracht uitgaat en op elk begin een bijzondere zegen rust.

Alleen het eerste kind maakt de jonggehuwde vrouw moeder. Dat doen de latergeborenen niet meer. Die vinden haar als moeder en bevestigen slechts haar moederstaaf, die er reeds was. Geheel die machtige omkeer, die bij de vrouw, naar lichaam en naar ziel tot stand komt, als ze moeder werd, bewerkt dus alleen „des eersten kinds nood“. In dien eersten nood werkt het mysterie. Uit de diepste smart wordt hier de rijkste vrucht geteld. Die nood van het eerste kind zet den toon in, waarin voortaan haar levenslied zal gezongen worden. Dat eerste kindeke teekent een spoor, waarin al het verdere vanzelf volgen moet. De oogst is hier zooveel rijker.

En ditzelfde nu gaat bij de worteling van heel het leven onder man en vrouw door.

De eerste stap op elk nieuw terrein kost altoos de bangste inspanning, maar de vrucht van die inspanning is dan ook kenteekend voor al wat we voorts en verder op dit terrein doen zullen.

Zooals bij het zingen alles er aanhangt, hoe de eerste toon wordt ingezet, zoo hangt er ook op elk uwer paden alles aan, hoe ge op elk dier paden den eersten stap zet.

Wankelt ge daarin, dan bederft ge vaak heel uw toekomst; maar ook zet ge dien eersten stap met uw God goed, dan is er iets gewonnen voor heel uw leven, waarvan de glans ongemerkt nastraalt.

Daarom hangt er zoo alles aan, of aan het zetten van dien eersten stap op welk pad ook, een teeder zoeken van de leiding van Gods voorafging. Wee den jongen man, de jongedochter, die op haar wegen dreunt en haar paden kiest zonder de ongezien leiding van haar God te bekennen. Dan kan één mistred de verwoesting van heel een leven na zich slepen. Want de eerste stap beheerscht wat daarna komt, en beslist vaak voor levens-ustantie en karakter.

Maar wel hem, die ook voor dien eersten stap het beginsel zijner wijsheid vond in de vrees des Heeren. Laat het hart hem dan bidden in de borst; laat de stem ons bijna stikken in de keel; die beving en ontroering van heel ons wezen kan heelzaam werken; als ze er maar toe leiden mag, dat we onzen God op onzen weg ontmoeten, en geen stap zetten, waar zijn tred niet wierd ingedrukt.

Want dan komt die „eerste kindsnood“ wel telkens weder, bij elk nieuw begin; bij elk keerpunt op onzen levensweg. Maar dan wordt er in dien oogenblik ook heerlijk geleefd; als op ons Pniel met God geworfeld; en dan wordt er gebaad een vrucht der eerstgeboorte, waarvan de zegen heel ons leven verzelt.

Zelfs geestelijk vat de heilige apostel dit alzo van het zieleleven op, als hij roemt, te behooren tot hen, die „de eerstelingen des Geestes“ ontvangen hebben.

Ook de heilige apostelen hebben een eerstgeboorterecht in het koninkrijk der hemelen, dat niemand hun rooven kan. Zij hebben „den eersten kindsnood“ gedragen, maar genieten dan ook den rijken zegen, dat hun woord nu nog in heel Gods kerk nakinkt.

En zoo is het nog.

Nog zijn er in menig dorp aan te wijzen, die na langen doodslap daar de eerstgeborenen des Heeren wierden. En ook zij diervan hun zegen niet. Want hun invloed werkt na.

Ja, zoo is het nog in elk geslacht en in elk huisgezin.

Een eersteling, die het eerst in zulk een gezin tot bekeering kwam, heeft „des eersten kinds nood“ gedragen. Veel banger weeten; veel pijnlijker worsteling; veel grievender smaad!

Maar wat nood, als ook nu nog maar geestelijk Gods ordinantie heerschen mag, dat ook wie „geestelijk eerstgeborene“ is, bij de gratie Gods zeggend heerschen mag onder zijne broeders.

KUYPER.

Amsterdam, 31 Jan. 1890.

De epidemie, die nu sinds weken, schier alle landen van Europa teistert, heeft voor het religieus besef iets vreemds.

Het aantal slachtoffers dat ze in alle landen van Europa maakte, is ontzettend groot. Grooter dan van menige andere epidemie die schrik en ontzetting in de harten wierp. Veilig kan het aantal der gestorvenen nu reeds op meer dan honderd duizend berekend worden.

En toch, deze epidemie heeft de conscientien niet aangegrepen. Ze heeft geen verslagenheid gewekt. Ze heeft geen heilzamen schrik in de harten doen opkomen. Er is meer om gelachen dan gewend. Er is meê gespeeld. Zoo niet meê gespot. Zelfs in de komedie heeft men er zich mede vermaakt. En schier alle uiting, die men er over vernam, droeg het kenmerk van gemis aan ernst.

Dit lag aan den zachten vorm waarin ze optrad. Aan het weinige lijden dat ze bij haar eersten aanval bracht. Aan het min gevaarlijk en doodlijk karakter dat ze op zich zelve droeg.

Die er aan stierven, stierven meer aan de gevolgen en naweën, dan aan de eigenlijke epidemie. Ook scheen ze van mensch op mensch niet besmettelijk.

En toch zoo ons Christenvolk onheilspell spelen, zoo het in dit lied der lucht-hartigen meezong.

Ook in deze Influenza was een sprake Gods.

Een betooning van zijn ontzettende al macht en van zijn bange tegenwoordigheid, waar Hij in zijn oordeelen over de kinderen der menschen komt.

Hij werkte iets raadselachtigs; iets onbekends; iets dat aan de waarneming ontsnapte in de atmosfeer, die we inademen.

En zie, snel als de gang zijner wolken, verspreide zich deze besmetting over alle landen van Europa, en toonde opeens weer den zwakken mensch zijn machteloosheid, zoodra de arm des Heeren openbaar wordt.

Dat zijn volk deze stemme zijns Gods versta en er op merke.

Want vergeet niet, diezelfde God heeft nog andere machten, en datzelfde Europa, dat ook waar de honderd duizend vielen, met de Influenza gespot heeft, kon wel eens in bange doodangst geworpen worden, zoo die Influenza nog slechts voorbode van banger en doodlijker epidemie bleek.

Er zijn er, die reeds profeteeren, dat de Influenza slechts een inleiding is op veel banger benauwing die komt.

—

In Amsterdam overleed deze week onze geliefde „Vader“ Bechtold; een dier ouden van dagen, die, toen alles wankelde, met een handvol getrouwen den strijd voor den Naam des Heeren aanbode en volhield, en die met zijn ouden vriend Dibbits, die reeds lang vóór hem ten grave ging, den stoot gaf voor die machtige beweging, die zich van Gereformeerde zijde in steeds breeder stroom uitbreidde.

Zijn heengaan laat een ledig in ons midden, dat niet licht zal worden aangevuld.

Onze Bechtold was een *figuur*; was een eigen verschijning in het midden van 's Heeren volk.

Veel sieraad was hem gegeven. Rijk in kennis der waarheid en doorvoed in de Schriftuur en de schriften der vadersen, was hij voor honderden om hem heen een vraagbaak. En daarom een te *gevochter* vraagbaak, omdat zijn toon altoos lieflijk, zijn blik altoos vriendelijk, zijn woord altoos ernstig was.

Geen somberheid zweefde op zijn vroolijk gelaat. Er glinsterde uit zijn oog iets van de blijdschap van Gods kinderen. En reeds door zijn optreden en toespraak won hij veel hart.

Voor zooveelen, die nu reeds voor den Troon juichen, of nog op aarde in allerlei kring den Naam des Heeren grootmaken, mocht hij daardoor een „vader in Christus“ worden.

En wel heeft de Haagsche Synode ook dezen eerwaardigen Christenbroeder onwaardig gekeurd, om het Christelijk ambt te bedienen, en ook hem haar banbul toegezonden; maar onder de engelen zijn andere gedachten en andere gedachten bij den Heere onzen God.

Want bij wie ge onder 's Heeren volk in Amsterdam en daarbuiten ook navraag doet, geen hunner zal aarzelen, u uit volle overtuiging toe te roepen, dat „Vader“ Bechtold, na zijn sterven door Gods engelen in het Vaderhuis is ingedragen, en dat de Heere der heerlijkheid voor zijn getrouwen dienstknecht een kroon van hemelsche eere had bereid.

—

In de *Vaderlander* kwam de vorige week een opmerkelijke verklaring voor, die we niet onbeantwoord willen laten.

Er wierd door de redactie reden gegeven, waarom zij zich *tegen Dr. A. Kuiper* had gesteld.

Dit nu, zoo sprak ze, lei niet aan hetgeen Dr. Kuiper leerde. Immers hij, zoo goed als een ander, mocht zijn eigen opinie hebben. Dat was zijn recht.

Neen, de bewegende oorzaak van deze Kuiperphobie school alleen hierin, dat Dr. Kuiper aan anderen het recht betwistte, om ook hunnerzijds eene opinie te hebben, en er op stond dat alle loopen zouden in het pad, dat hij afbakende.

Deze voorstelling nu is met de feiten in openbaren strijd.

Juist Dr. Kuiper heeft van meet af, eer te sterk dan te zwak, er op aangedrongen, dat er plaats zou zijn voor *alle variëtiën* van overtuiging.

Juist tegen de „eenvormigheid van het

leven“ als vloek van het modernisme is hij van meet af opgekomen, met een energie en beslistheid, waarin niemand hem op dit punt overtrof.

Zoo op kerkelijk als op staatkundig en wetenschappelijk terrein heeft hij er steeds met warmte en geestdrift voor gepleit, dat *gelijkgerechten* saam zouden werken, en dat *andersdenkenden*, elk op eigen terrein georganiseerd, in eerlijken kamp geestelijk met hun tegenstanders worstelen zouden.

Zelfs tijdens de oprichting der Vrije Universiteit heeft hij herhaaldelijk verklaard, volstrekt niet te begeeren, dat zijne medebelijders, die *niet-Gereformeerde* waren, zich bij de Vrije Universiteit zouden voegen, maar veeleer omgekeerd, dat ook zij hunnerzijds eene eigen Vrije Universiteit overeenkomstig hun beginsel zouden oprichten.

Waar Dr. Kuiper voor streed was alleen dit: dat elke groep die een eigen overtuiging had, in eigen boezem weten zou wat ze wilde en gemeenschappelijk zou handelen.

Vandaar dat hij er naar streefde om de Antirevolutionaire partij te organiseren.

Niet om aan deze partij *zijn* gevoelens op te leggen, maar om haar de gelegenheid te verschaffen, haar program uit de worsteling der overtuigingen in eigen boezem te doen groeien.

Het Centraal Comité, met zijn geheel democratische inrichting, is hier het handtastelijk bewijs van. En toen het een oogenblik scheen, alsof zijn persoon aan de vrije ontwikkeling van dat Program in den weg stond, nam hij terstond, het was in 1885, zijn ontslag, en trad slechts weer op, toen het algemeene verlangen van de Deputaten bleek, dat hij zou blijven.

De gegeven voorstelling is dus *feitelijk* onjuist.

Slechts in zooverre erkennen we haar als waar, als Dr. Kuiper zeer bepaaldelijk er op drong, dat de Antirevolutionaire partij niet zou blijven hinken op twee gedachten, maar kleur zou bekennen; en we erkennen evenzeer, dat voor Dr. Bronsveld c. s. in deze georganiseerde Antirevolutionaire partij geen plaats was.

In zooverre was het dus volkomen natuurlijk, dat hij zich niet aansloot, of voorzoover hij vroeger meeleefde, zich terugtrok.

Dit stemde hem dan ook in het minst niet tot *verrader* op staatkundig terrein, evenmin als zijn oppositie tegen de Gereformeerde op kerkelijk terrein hem op dat erf tot een *verrader* of afvallige stemde.

Hadden Dr. Bronsveld c. s. en op kerkelijk en op staatkundig terrein een anderen eigen kring georganiseerd, die onder eigen banier met ons tegen de Revolutie en het Oogelooft ware opgetreden, er zou geen aanmerking gevallen zijn, en het Christelijk karakter van deze mannen ware ongedacht gebleven.

Maar dat Dr. Bronsveld c. s. dit *niet* deden; en dat ze integendeel, in strijd met hun eigen verleden, op politiek terrein naar de *Liberalen* en op kerkelijk terrein naar de *Synodalen* overliepen, dit was hun politiek en kerkelijk misdrijf; hierdoor hebben ze zich tegen de Belijders des Heeren bezonddig; en dit stemtelt hen, voor wat hun overtuiging aangaat, tot *renegaten*, en drukt hun in kerkelijken en politieken zin het brandmerk van den *verrader* op het voorhoofd.

Van Beets, Beynen en zoo vele anderen geldt dit *niet*.

Deze mannen toch hebben nooit den strijd noch tegen de *Liberalen* op politiek noch tegen de *Synodalen* op kerkelijk terrein met ons aangeboden.

Zij stonden altoos *tegenover* Groen van Prinsterer, en waakten de kerkelijke actie. Maar Dr. Bronsveld c. s., die in den raad van Groen van Prinsterer aanzaten en zoo fel als iemand eertijds tegen de Synode aageerden, zij zijn *omgeslagen*; zij zijn tot hun vroegere vijanden *overgelopen*; zij pleegden tegenover hun broeders met wie ze eertijds liepen *verraad*.

—

Men vraagt ons of Luthers standpunt in zijn strijd met Agriola dit was, dat de prediking van de Wet zonder meer de ware boetvaardigheid kweekte.

Het antwoord hierop is eenvoudig.

Agriola heeft reeds destijds tegen Luther dezelfde bedenking geopperd, en Luther heeft duidelijk uitgesproken, dat de Wet ongenoegzaam was om tot waar beoewen en oprechte bekeering te brengen. Geen oogenblik liet Luther het verband tusschen Wet en Evangelie los.

Dit voor het historische. En wat nu de zaak betreft zij er bijgevoegd, dat noch de prediking der Wet noch de prediking van het Evangelie op zich zelf ooit tot oprechte bekeering uddrijft, noch ooit eenige zaligmakende vrucht teelt, tenzij het werk van den Heiligen Geest in de ziel voorafga, de prediking begeleidt en volgt.

Prediking van de Wet zonder meer tot den natuurlijke mensch, verhardt en verstompt en brengt hoogstens tot schijnbeoewen; nooit tot de droefheid die naar God is. En evenzoo de prediking van het Evangelie tot den natuurlijke mensch werkt, zonder meer, niets dan valsche vrijheidszucht en kweekt niets dan een schijngehoel.

De natuurlijke mensch verstaat noch den geest Gods in de Wet noch in het Evangelie.

En dan eerst zal de prediking van Wet en Evangelie beide zaligmakende vrucht dragen, als de *innerlijke* bewerking bij de prediking voorafgaat, meegaat en volgt.

Daarom drong Luther er reeds zoo sterk op aan, dat de prediking van de Wet in de Christelijke kerk, een prediking van de

Wet door Christus mocht zijn, d.i. van de Wet in haar *geestelijk* gebruik en in haar *geestelijken* zin.

—

Onlangs constateerden we met vreugde, hoe in het *Kerk. Weekblad* een waardeerend oordeel over de *Doleantie* voorkwam; en niets van het toen gezegde nemen we terug. Toch was het ons daarom volstrekt geen geheim, dat V., M. en W. ook in het *Kerk. Weekblad* geen drie toetsen van éénzeldde geluid aanduiden.

Elk kenner van de kerkelijke muziek weet, hoe *W.* tegenover ons steeds een zacht geluid gaf, *V.* iets forscher maar toch broederlijk, en dat de schrille toon steeds gemerkt was met *M.*

Wie nu weet, dat *W. Ds. Wolff* uit Utrecht is, *V. Ds. Verhoeff* uit Bodegraven, en *M. Ds. Malcomiesius* uit Rotterdam, dien bevreemd dit niet.

Toch achten we het ook zoo een niet ongelukkig verschijnsel, dat deze drie mannen in eenzelfde blad saamwerken. Er blijkt dan toch uit, dat zelfs *Ds. Malcomiesius* iets voelt voor hetgeen *Ds. Wolff* bedoelt; en, hoe hoog ook de muur der kerkelijke alouderheid zij opgetrokken, wij blijven elk teken des tijds waardeeren, waaruit blijkt, dat de Christelijke gemeenschap nog altoos trekt.

We zouden op een enigszins schril volgstukje in het *Kerk. Weekblad* dan ook niet terug zijn gekomen, indien het niet een quaestie van redactie raakte, waarvan we het *Kerk. Weekblad* beleedelijk verzoeken nota te willen nemen.

Men las namelijk in dit blad naar aanleiding van onze lofspraak al spoedig dit:

In de *Herant* van Zaterdag bespreekt Dr. Kuiper de beschouwing over de doleantie, voorkomende in ons vorig nummer en getekend: *W.*

Met veel lof wordt over dit stuk gesproken en daarin profetie gezien van de betere dingen, die komen zullen.

„Dit woord“ zegt Dr. K. „zal een goede uitwerking hebben, zoo wij hopen ook op de Doleerenden. Niet om hen te doen roemen, maar om met Christelijke tederheid te mijden, al wat in daad of woord den broeder, die niet met ons gaat, kweten kan, zonder door de eere des Heeren of het heil der Kerk te worden geëischt.“

Dit is — wie kan 't ontkennen — heel mooi gezegd!

Maar wat doet nu diezelfde Dr. Kuiper in de volgende kolom van diezelfde *Herant*?

Hij neemt een bericht op uit Rijsdord, waarin niet alleen de inwijding der nieuwe kerk ten behoeve der Doleerenden wordt medegedeeld, maar ook nog de volgende liefdelijkheden naar het hoofd van de Rotterdamse predikanten worden geslingerd:

„Veel stoffe tot dankbaarheid is er, want hoewel van Synodale moderne zijde mannen als *Ds. Kragenbelt* en *Malcomiesius*, naast een *Ds. Visser*, *Ulffers* of *Riemens* uit Rotterdam, telkens komen om de gemeente, zoo mogelijk, aan het zachte juk van Christus te onttrekken, is toch hun pogen ijdel; hun hoorders uit deze gemeente zijn concurrerende moderneren met een enkele orthodoxe gemengd.“

Wat is dit nu? Hoe kan Dr. K. aan een dergelijk bericht zijne goedkeuring verlenen en dit *zoo*, zonder eenige aanmerking, laten drukken in zijn blad?

Aangenomen voor een oogenblik, dat metterdaad dit bericht van *Ds. Sleeswijk Visser* geformuleerd ware geweest op een wijze, die in strijd was met onze verklaring, volgt hier dan uit, dat we dit bericht hadden mogen weigeren of critiseren?

Het *Kerk. Weekblad* waant dit; maar geheel ten onrechte.

De zaak is namelijk deze, dat onze redactie een contract heeft aangegaan met Deputaten van de Synode der Ned. Geref. kerken, waarbij zij elke week ééne kolom in haar blad voor officiële berichten uit die kerken heeft opengesteld.

Doch hieruit volgt dan ook, dat er geen sprake van kan zijn, dat de redactie ooit zulk een bericht weigert of er critiek op oefent.

Zij heeft alleen te zien, of het stuk beoorlijk geteekend is, en moet het daar plaatsen, voorzover er ruimte overblijft.

Hiermee vervalt dus heel de aanmerking.

Nu we echter toch deze zaak te berde brengen, zij het ons vergund tevens te zeggen, waarom we de critiek van het *Kerk. Weekblad* op dit bericht voor een pure vergissing houden.

Ds. Sleeswijk Visser had namelijk geschreven, dat het optreden van orthodoxe predikanten in de Synodale kerk van Rijsdord strekte, om „de gemeente zoo mogelijk aan het zachte juk van Christus te onttrekken“.

Hierop nu maakt de redactie van het *Kerk. Weekblad* de aanmerking, dat wie zoo schrijft *Arminiaan* te zijn, en aan den *afval* der heiligen te gelooven.

Deze opmerking nu zou volkomen juist zijn, zoo *Ds. Sleeswijk Visser* geschreven had, dat *enige* *ziel*, die Jezus toebehoorde, van hem afgetrokken was.

Doch hier is in zijn bericht geen sprake van.

Er is sprake van het onttrekken van de gemeente aan het zachte juk van Christus; wat blijkbaar doelt op de tegenstelling tusschen het *juk der Synode* en het *juk van Christus*, *niet* alsoo op de *kerkgeering*. Hier is dus niets dan een vergissing in het spel.

Toch kan ook zoo deze critiek niet vrij uitgaan.

Immers, zelfs al nemen we in aanmerking, dat de redactie van het *Kerk. Weekblad* zich vergiste, dan nog had ze geen recht tot haar uitval.

Immers, *Ds. Sleeswijk Visser* schreef er bij: „om de gemeente, zoo mogelijk, aan het zachte juk van Christus te onttrekken“,

en voegde er bij, dat dit pogen toch *ijdel* was.

Hieruit blijkt drieërlei:

1°. Dat *Ds. Sleeswijk Visser* het voor *onmogelijk* hield.

2°. Dat hij zulk pogen *ijdel* noemde.

En 3°. dat hij niet zelf deze vreesde kosterde, maar alleen dezen toelag aan zijn tegenstanders toeschreef.

Er is dus metterdaad op dit bericht niets aan te merken, en de redactie van het *Kerk. Weekblad* zal zelve moeten erkennen, dat ze met dezen zonderlingen uitval tegen de *Herant* en tegen *Ds. Sleeswijk Visser* op elk punt den bal misloeg.

KUYPER.

Collegiaal stelsel.

XVII.

Nog rest ons van het kerkgenootschap genaamd „de Christelijke Gereformeerde kerk“ te spreken; en we doen dit met opzet in een afzonderlijk artikel, omdat de positie der Christelijke Gereformeerden staatsrechtelijk metterdaad *exceptioneel* ongunstig is.

Dit exceptioneel ongunstige is hierin gelegen, dat alle overige kerkgenootschappen reeds lang vóór 1853 op allerlei wijze rechtspersoonlijkheid bezaten, en voor de Regeering officieel bestonden; maar dat de „Christelijke Gereformeerde kerk“ voor de Regeering eerst is begonnen te bestaan lang na 1853, en dus geheel onder de vigeur van het nieuwe Collegiale stelsel is tot stand gekomen.

Tervel nu alle overige kerkgenootschappen zich nog steeds beroepen kunnen op zeker *status quo ante*, en beweren kunnen in dien eigenaardigen, historischen bestaansvorm, aan de eischen der wet van 1853 voldaan te hebben, ontvangt deze historische rechtsgrond aan de Christelijke Gereformeerde geheel. Niet als aan een reeds lang bestaand, maar als aan een geheel nieuw ontstaan kerkgenootschap heeft de Regeering hun in 1869 acte van rechtspersoonlijkheid verleend.

Dit nu is daarom te ernstiger te betreuren, overmits er oorspronkelijk geen volk was dat sterker anti-collegiaal in zijn hart stond, dan juist de groep van 1834.

Hiermee bedoelen we niet, dat de godvruchtigen, die in 1834 met het Synodale kerkbestuur braken, de kerkrechtelijke quaestie, die in geschil was, reeds ten einde toe wetenschappelijk doorgedacht hadden.

Dat hadden ze niet.

In nauwkeurig historisch en theoretisch onderzoek lag niet hun sterkte.

Maar gelijk onze vaders in hun strijd tegen Rome, vaak zonder veel geleerde studie, toch het rechte pad koren, omdat het rechte beginsel hen dreef, zoo was het ook in Ulrum.

Er sprak in de leiders van 1834 een veelzins nog onbewust, maar toch zeer helder en krachtig besef, dat het heerschend systeem niet deugde, en dat alleen in terugkeer tot de beginselen der aloude kerkenordening heil school.

Deze vrome, moedige mannen wisten niet alles even precies; allicht was zelfs de naam van Collegiaal systeem nooit anders dan als bloote klank tot hen doorgedrongen; maar ze stonden goed.

Vandaar dan ook dat in de eerste stukken, die ze de wereld inzonden, schier geen enkele berisepelijke of bedenkelijke uitdrukking voorkomt.

Ze stonden met het hun voeten op het standpunt der *Doleantie*.

Wat zij beoogden en bedoelden was, om als Gereformeerde belijders, in de aloude historische Gereformeerde kerk gewonnen en geboren, die kerk, die allengs sterk gedeloreerd was, weer tot haar Gereformeerde openbaring te brengen.

Zij dachten er oorspronkelijk niet aan, om als parvenu's naast de oude kerk positie te nemen, maar beweerden, op grond der belijdenis, die oude kerk zelve te zijn, en de organisatie, als aan den adel der oude kerk onvalten, te moeten verwerpen.

Dat desmettemin al spoedig enkelen den verkeerden weg op raakten, lag aan de Regeering.

Gelijk de Czaar van Rusland aan niemand die van de Grieksche kerk is toelaat, zich aan het bestuur van die kerk te onttrekken, zoo nam ook onze Regeering in 1834 oorspronkelijk het echt tyrannieke standpunt in, dat de malcontenten wettige leden van de Ned. Herv. kerk waren en het recht niet hadden, zich aan haar bestuur te onttrekken.

Deze houding der Regeering vervalschte den strijd en mengde er een separatistisch beginsel in, doordien nu de ontevredeneden, huns ondanks, voor hun recht tot afscheiding als zoodanig gingen pleiten, zonder hun oorspronkelijke pretentie daarbij altoos stipt in het oog te houden.

Iets wat te erger wierd, toen in tal van plaatsen zeer kleine groepjes, zonder zweem van geestelijke of kerkrechtelijke leiding, elk in eigen kring op hun manier den strijd moesten uitleveren.

Neemt men dit in aanmerking, dan moet men er zich zelfs over verbazen, dat het separatistisch beginsel aanvankelijk nog zoo weinig vorderingen maakte, en dat menig hoofdman der aldus gezinden eerlang de wijk nam naar Amerika.

Toen dan ook na niet lange dagen de Regeering, ziende hoe de beweging haar boven het hoofd wies, van standpunt veranderde, viel het haar bitter tegen, dat ze nogmaals, gelijk zij waande, op *onwil* van de zijde der „Afscheidenen“ stuitte.

Ze liet toen namelijk het denkbeeld varen, om met geweld de malcontenten tot de gehoorzaamheid aan de Synodale organisatie terug te brengen, en was bereid met de „Afscheidenen“ in een schikking te treden, mits op voorwaarde, dat deze genoe-

gen zoude nu's; zich stichtte ker zouden dan, het p Gereformee Waren dolee tisten gew waarden o hadden er inschikkelig en einde getob.

Toch is deden; dat overgrootte verontwaan men nog beginselen, dat het v gewrochte dacht om.

Niet ger deze ulner

Doch he reeds in 11 derwijze w kelijk star verdedigden ken zich b

der Regeer meer nu di van de k vrede meê stilaawigen niet wel ve

Wat dez niet noelli 1834 was e weggestort maakte de al moeilijke beducht v

grootte wil ook veel van de Vr die immers

sser het voor
noemde.
vreeze koos-
leg aan zijn

bericht niets
etie van het
ten erkennen,
n ultval tegen
eswijk Visser

KUYPER.

sel.

genootschap
reformeerde
dit met op-
deerden staats-
niet ongun-
n hierin ge-
nootschappen
wijze rechts-
or de Regeer-
maar dat de
erk" voor de
bestaan lang
ler de vigeur
telsel is tot

genootschap-
n kunnen op-
eren kunnen
den bestaans-
et van 1853
re historische
Gereformeer-
den reeds lang
n nieuw ont-
de Regeering
crasolijheid

er te betrou-
ijk geen volk
n in zijn hart
1834.

dat de god-
het Synodale
erkrechtelijke
eds ten einde
icht hadden.

n theoretisch
e.
in hun strijd
eel geleerde
koven, omdat
zoo was het

an 1834 een
ar toch zeer
et heerschend
dit alleen in
der aloude

en wisten niet
gelfs de naam
t anders dan
orge-drongen;

eerste stuk-
n, schier geen
lijke uitdruk-

eten op het
lden was, om
in de aloude
rk gewonnen
ngs sterk ge-
haar Gerefor-

lijk niet aan,
ude kerk po-
en, op grond
zelve te zijn,
den adel der
n verwerpen.

en enkel den
lag aan de

aan niemand
toelaat, zich
te onttrek-
ring in 1834
nieke stand-
wettige leden
raren en het
haar bestuur

g vervalschte
separatisten
ontvredenen,
tot alschei-
eiten, zonder
daarbij altoos

in in tal van
onder zweem-
lijke leiding,
der den strijd

ng, dan moet
zen, dat het
telijk nog zoo
n dat menig
e eerlang de

ge dagen de
eweging haar
indpunt ver-
tegen, dat ze
p onwil van
stuitte.

t denkbeeld
contenten tot
nodale orga-
s bereid met
schikking te
de schenge-

gen zouden nemen met de rol van parve-
n's; zich zouden gedragen als nieuw ge-
stichte kerkjes; en dus uitdrukkelijk afstand
zouden doen van alle aanspraak op den
titel, het personeelsrecht en de goederen der
Gereformeerde historische kerken.

Waren nu de Christelijke Gereformeerden
geen dolerenden, maar wezenlijk separa-
tisten geweest, dan hadden ze deze voor-
waarden op staanden voet aanvaard, en
hadden er zich in verheugd, dat door de
inschikkelijkheid der Regeering op eenmaal
einde kwam aan hun moeite en hun
getob.

Toch is het bekend, dat ze dit niet
deden; dat veel eerder in den aanvang hun
overgrote meerderheid dezen voorslag met
verontwaardiging van zich wierp; en dat
men nog altoos met zoo heider besef uit de
beginselen der dolerantie van 1834 leefde,
dat het verraadscheen aan het „door God
gewrochte" werk, zoo men er ook maar aan
dacht om in zulk een voorslag te treden.

Niet genoeg kon dan ook betreurd, dat
deze uitzinnende geest geen stand hield.
Doch het feit is niet te loochenen, dat
reeds in 1868 de stemming der gemeederen
dierwijze was omgezet, dat het oorspron-
kelijke standpunt van Ulrum bijna geen
verdedigers meer vond, en schier alle ker-
ken zich bereid verklaarden, de conditien
der Regeering aan te nemen; en dat te
meer nu de Regeering na de wet van 1853
van de kwetsende declaratie afzag, en er
vrede mee nam, zoo men maar indirect
stilzwijgend deed, wat men rechtstreeks
niet wel verklaren kon.

Wat dezen ommekeer tot stand bracht is
niet moeilijk in te zien. Dertig jaren na
1834 was een goed deel der oude vromen
weggestorven. De uitbreiding der kerken
maakte de regeling van het kerkelijk bezit
al moeilijker. Zonder consolidatie was men
beducht voor nieuwe separatie en te
grootte wilkeur der kerkeraden. En wat
ook veel ateed, men had het voorbeeld
van de Vrije kerk in Schotland voor zich,
die immers gelijken weg was ingeslagen.

Toch houden we ons overtuigd, dat men
ook in 1868/9 den Collegialen weg niet
zou zijn ingeslagen, indien men destijds
helder had ingezien, wat men deed.

Maar dat zag men niet in.
Bijna aller toelag was nog wel terdege,
om Presbyterianisme te zijn en te leven naar
de oude Gereformeerde kerkenordering.
Dat er ook geesten woelden, die door een
ander ideaal gedreven werden ontkennen
we niet, maar de overgrote meerderheid
liet zich Collegiaal maken, in de vaste over-
tuiging dat men Presbyterian bleef.

Zelfs waren er heel wat kerken, die van
het Statuut van 1869 eigenlijk nooit ge-
hoord hadden, eer het tijdens de tweede
Dolerantie van 1886 ter sprake kwam.

Niet dat enkele sluwe leiders de kerken
mistide hebben. Verre vandaar. Alles ging
zoo naïef en oprecht toe, als het slechts
kon. Men vermoedde geen kwaad en be-
doelde geen kwaad, en aan in de fuik, zon-
der zelfs te gissen dat er een faik bestond.

Uiters jammer is het, dat men eenmaal
dien weg opgaande, niet het voorbeeld der
Doopsgezinden volgde, en gelijk deze hun
gemeenten elk afzonderlijk lieten erkennen,
zoo ook niet de ruim 300 Christelijke Ge-
reformeerde kerken elk afzonderlijk statuten
heeft laten inzenden.

Ook dan nog ware de zaak wel niet zuiver
gewest, maar er waren toch zoo onbegrijp-
pelijk veel moeilijkheden voorkomen.

Doch, helaas, hierop schijnt men niet
gedacht te hebben, en zoo is toen een
geheel nieuw kerkengevoel gereformerd
geworden, dat den naam kreeg van „de
Christelijke Gereformeerde kerk", en dat
door dien naam, onbewust, elken band met
de historische Gereformeerde kerk door-
sneed.

De goede trouw waarmee dit geschied
is, blijkt uit niets zoo sterk, als uit den
spoed, waarmee men zich gehaast heeft, de
in 1869 begane fout thans te erkennen.

Deze kerken willen niet Collegiaal zijn,
en nu se merken, dat ze het nochtans wel
en deugdelijk en in optima forma gewor-
den zijn, zinnen ze op allerlei middelen,
om weer Presbyterian naar den wensch
van heer hart te worden.

Op deze poging bidden we haar zegen
toe, temeer daar de vereeniging van alle
Gereformeerden in den lande er op wacht.

Worde heer leiders slechts beginselvast-
heid en helderheid van inzicht geschonken,
om niet te rusten, eer metterdaad de laatste
korrel van den Collegialen zuurdeesem
is uitgebaan.

En hiertoe zal hooge ernst en manlijke
moed onmisbaar zijn. Want men zie niet
voorbij, dat er een kleine groep onder hen
is, die met hand en tand het Collegiaal
stelsel wil vasthouden, en dat juist het
Collegiale Statuut, waaronder ze leven, aan
deze kleine groep nu reeds een ongemeen
overzicht in handen speelt.

KUYPER.

Uit de Pers.

Lieflijke tonen klinken nu en dan nog over
en weer, om met heiligen vreemde de kerkelijke
vereeniging van de belijders des Heeren, die
in belijdenis, liturgie, taal en begrippen van
kerkegeering één zijn, in te roepen.

Zoo klonk ons schoon in de ooren wat de
heer J. R. Bouwman van Uithuistermeede in de
Bazuin schreef:

„Met het oog op de spreuk: Waar een wil is, daar
is ook een weg." denk ik dikwijls, als ik het op het
vele geschrift over vereeniging van Chr. Gereformeer-
den in Dolerende, dat we steeds verder van vere-
eeniging afhalen. Wil men die dan niet? Zeer zeker,
wordt geantwoord. Doch dan denk ik dat men het
niet wil met geheel de kracht der ziel. Zoodra men
wijgt op de groote voordelen, die er uit zouden voort-
vloeien, regeit spoedig iemand: „Dit is een uitloeiende idee,"
alhoewel men de contrabande ware. Alsdan heft het,
als men gemengd is concessie te geven, of eenigzins
tegenmoet te komen. Als het beginsel „Hebt elkander

hartelijk lief" en het: „Niemand soeke dat zijns zelfs
is" maar te redde is.

Neem ik in aanmerking hoeveel gaven God de Heilige
Geest in de gemeente van onze dagen uitstort, dan
weet ik niet, wat te moeten denken van dat alles. Zou
de Heilige Geest dan zelf geen vereeniging willen? Zou de
klowe te groot zijn? Zou het niet kunnen strekken tot
verbeelijding van den Koning der gemeenten?

Dat wil er bij mij niet in. Dan moet mij de ge-
dachte, dat ons meest vernomde mannen het mis-
schien nog ernstiger verlangen dan ikzelf, zoals wijlen
vader Brummelkamp, vader v. Velzen Dr. Bavinck en
meer andere achterswaardige professoren en leeraars.
Maar inzonderheid weet ik uit het getuigenis des Heiligen
Geestes zelf, 1 Cor. 3 en 4 en Gal. 3. Bij het over-
denken van de woorden van den apostel Paulus kom
ik tot de gedachte: Men wil de vereeniging voorschans
nog niet; men wil liever voortdurend elkaar te lijf om
weinig of niets.

Nog wil ik wijzen op sommigen goeden wille. Toen
voor een paar jaar de meeting te Amsterdam plaats
had, sprak Dr. Brummelkamp van Groningen: „Ik ge-
hoof, dat als God ons een man gaf als Jorma, die reide:
Zoo! sta stil te Gibeon, en gij, maar! in het dal van
Ajalon, dat we nog wel op deren dag zouden ver-
eenigen."

En lag het aan hem, het was ook al lang geschied.
Maar er werden daar ook andere tonen vernomen,
waardoor men temoede werd, alsof men nog een
Methusalem-leefijd van vereeniging verwierd was.
Als de vereeniging er door verhaast kon worden, Milieu
de Redacteur, ik zou gaarne nog meer ruimte van uw
blad vragen.

Echter er is ook al zoveel over geschreeven door
beveegder hand dan de mijne. Dit troost mij evenwel.
Ik heb mij niet gemengd in een zaak, die mij niet aan-
gaat. Ze gaat ons allen aan. Boose engelen in de lucht
en boose menschen in de wereld verhoelen zich hart-
elijk er over, dat Christen zoo knap zijn klaar om
tegenwoordig te tegeeren en te plekken. Goeden engelen
en den heiligen en verdraagwillenden Christenen
smakt het; vraag dat maar aan vader v. Velzen.

Van harte hoop ik dat de Heere de gemeente geve,
dat de vereeniging tusschen Dolerenden en ons nog
in dit jaar 1890 plaats hebbe, dat er meer inwendige
aandrag mag komen, om in waarheid Psalm 133 te
kunnen zingen, dan zal zich een weg tot vereeniging
wel laten vinden.

Dit geve God Amen.

Daar Amen herhaalt ook ons hart.
Maar hoor nu, hoe in ditzelfde Bazuin-
nummer een Zeeuwsche wanklant u al dit ge-
not berispt.

Daar ligt op het eiland Walcheren een dorp
Grijskerke. In dat dorp was het van Christ.
Geref. zijde nog niet tot kerkformatie gekomen.
De leden die de Christ. Geref. kerk er telde,
waren ingedeeld bij de kerken van Seroosker-
ke, Middelburg enz. Sinds kwam de Herv.
Gemeente er tot reformatie. En desniettemin
stichtten de Christ. Geref. er nu een eigen kerk.

Wij zouden hier geen captie op gemaakt
hebben; maar de Zeeuwsche Kerkbode achtte
het geraden, de vraag te stellen, hoe dit nu
kon, daar immers Dr. Littooy verklaard had,
dat het niet recht was voor God, een kerk te
stichten van eene der beide formatien, waar er
reeds eene der andere formatie was.

Hierop nu heeft de Chr. Geref. classis van
Walcheren dit antwoord ingezonden, dat Dr.
Littooy ter kennisneming in de Bazuin deed
opnemen.

„Gaarne wil voornoemde classis U. E. w. en uwe
lezers hierop breedte lieten.

Veroorloof haar daarom in uw blad het volgende
op te merken.

Ten te. Dat gij u in betrekking tot Hommers ken-
nelijk vergist hebt.

De kwestie te H. toch, waarover zoveel geschre-
ven is, ging niet over het „nichten" of „vrijmaken"
der kerk U. E. w. — maar wel over het „eisch" die
U. E. classis aldaar stelde, bij de vraag van onze en
U. E. gemeente, om plaatselijk te vereenigen.

De Chr. Geref. gemeente te Hommers, die lang
voor (1) de Ned. Geref. (Dol.) bestond moest — zoo
hieldde de eisch, haar Afgescheiden standpunt prijs
geven, en zich aldus — zoo er van vereeniging sprake
laagden zij, — zich in de Ned. Geref. Gemeente oplossen.

Gemeente eisch nu onverschut de br. te H. en
bracht vele penen in beweging.

Wat de broeders Beuker en Littooy door hun
amendement beoogden, bleek nu volstrekt noodig te
zijn, namelijk, dat U. E. w. zijds die eisch zoo prijs ge-
geven worden.

Ten ze. wijzen wij er op, dat het amendement B —
L, met zijne overwegingen, ten doel had, het forme-
ren van een gemeente, waar reeds een gemeente is,
welk amendement, zegge wed. Littooy, te doen opheffen.
Alleen waar een kerkraad der Ned. Herv. „tot de
reformatie overging, zou het voortaan ook mogen
geschieden. Echter niet, zoodaer het bij voorbeeld te
Neuzen en Zaamlag en op zoveel andere plaatsen
van U. E. zijde plaats had.

Dat Gijlieden daar, waar in onze gemeente, naar
laad van de Conceptie van de wed. Littooy, in
men artikelen „veel wettelijke openbaring van het
lichaam van Christus is, zelfs niet 10 of 20 of 30 van
de 4 à 4000 leden wel een gemeente naast de onze
zouden mogen stichten", maar dat wij zelfs niet zou-
den mogen doen", zie dat weersproken wij.

Het amendement wilde, dat in de gevallen noch
wel noch Gijlieden het doen zouden; het wilde stil
deklaren en wettelijke erkenning van elkander ge-
meenten, als wettige plaatselijke openbaringen van het
lichaam van Christus.

Niet wij, die het aldus wilden, maar Gij en de
U. E. w. die het aldus wilden, hebt zij oorzaak,
dat die mistand ook voortaan plaats heeft. Bij U. E. w.
is de schuld, dat wij te Grijskerke, waar we lang
voor de Dolerantie der, vermaal zoveel leden had-
den als Gijlieden er thans ingeschreven hebt, eindelijk
een gemeente gaan formeeren. Eindelijk, want reeds
jaren was er sprake van, en werkten de leden aldaar
in dien koers, — getuige hun kerkgebouw, dat er im-
mers was, voor aan het U. E. gedacht werd.

Door er om te redenen door U. E. w. gegeven, een
gemeente te formeeren, zouden wij juist in strijd met
de bedoeling van het amendement handelen.

De quisties van het amendement toch was het
U. E. te betwisten, dat de historische lijn ganssch niet
over onze, maar uitsluitend over U. E. kerken liepen
zou.

Gereformeerde kerk te Serooskerke of elders
woonden, maar alleen of er te Grijskerke
zelf zulk een kerk met den dienst des Woords
en der Sacramenten geïnstitueerd was, hetgeen
volgens dit schrijven blijkt niet alzo gewest
te zijn; en

3°, dat ook dit voorval weer toont, hoe nood-
dig het is niet te lang te wachten, eer men
vereenigt. Men vergist zich, zoo men waant,
dat het daardoor gemakkelijker wordt. Het
wordt niet den dag moeilijker.

En wat nu Grijskerke betreft, geve God
de Heere beiderzijds veel genade, om niet te
zondigen tegen den eisch der broederlijke
liefde.

KUYPER.

Officiële berichten uit de Ned. Geref. kerken.

HYLAARD. Onder hartelijken dank hebben
we de volgende giften nog te vermelden:

Uit Amsterdam, door den heer W. H. f. 1;
L. G. W. f. 10.50; Ds. v. L. f. 2.10 en f. 3; van
meij. A. d. R. f. 1.23 1/2; van N. N. te f. 5.00;
A. de B. te B. f. 5; J. L. te Cincinnati (N.A.)
een dollar; geconleeteerd te Leeuwarden f. 2;
Vliissingen f. 1.20; Oudewater f. 2.50; Devon-
ter f. 1.88; Gouda f. 1; Driebergen f. 10; Rijso-
ord f. 0.25.

Wat de overige schuld op het kerkgebouw
betreft, die is thans zoo goed als gevonden
door eene leening. Evenwel blijft met betrek-
king tot de kerkewoningen, waaruit de Ned.
Gereformeerden verdreven worden, de toestand
nog zorgelijk. De Heere zal het echter voor-
zien. Gedenkt onzer in uwe gebeden.

D. J. B. WIJERS,
dienaar des Woords.

De raad der Ned. Geref. kerk van Werken
dam e. a. roept de Ned. Geref. kerken uit
Noord-Brabant en Limburg samen ter classe
op. D. V., Dinsdag 18 en Woensdag 19 Fe-
bruari 1890 in het catechisatieklok der Nieuwe
kerk te Klundert. Aanvang 11 uur voormiddag
(9.58 aan station Zevenbergen). Dringend
wordend worden de kerken uitgenoodigd, zich door
minstens twee afgevaardigden te doen vertegen-
woordigen. Voor nachtverblijf zorgt de kerk
van Klundert.

Punten ter behandeling.
1. Opening door den praeses der vorige
classis, onderzoek der credentiebrieven, en be-
noeming van een moderamen.
2. Notulen, en uitvoering van art. 6: der
huishoudelijke regeling.
3. Colloquium.
4. Onderzoek naar artt. 41 en 43 der Kerken-
ordening.
5. Benoeming van deputaten ter kerkenvisi-
tatie.

6. Verrekening van den classicaal quaestor.
7. Rapporten: a. Inzake de huishoudelijke
regeling. b. Deputaten voor approbation (met
atreding). c. Classicaal correspondent over
convocatie van alle kerken, samenwerking met
Zeeland, aanhangige combinatieregeling, cor-
respondentie mer de classis Arnhem, en ont-
heffing van een opgelegden last. d. Deputaten
inzake vrijmaking der kerken.

8. Classicaal predicatie, 's avonds om half
zeven in de Nieuwe kerk.
9. Beoordeling der classicaal predicatie.
10. Gravamina wegens benoemingen in een
der kerken.

11. Twee gravamina op het gebied der Zon-
dagshoofding.
12. Voorstellen van Klundert: a. Vacature-
gelden regeling. b. Aanwijzing van een maat-
staf ter beoordeeling van predikantstraktemen-
ten bij kerkvisitatie en bij approbation. c.
Verbetering van de beroepsbrieven. d. Begin
van zorg voor predikanten weduwen en weezen.

13. Regeling der bijdragen aan de noodlijdende
kerk van Helmond overeenkomstig de classica-
le circulaire.
14. Vraag van Willemstad aangaande de
leermiddelen bij het catechetisch onderwijs.

Namens Depp. class. ter convocatie
voornoemd,
H. GAN, onderling.

Vergadering der gecombineerde classis
Utrecht—Wijk, op Donderdag 23 Janu-
ari 11.

Als praeses is, bij toerbeurt, aangewezen
Ds. G. J. Barger, van Driebergen; als scriba
Ds. G. Ringnalda, van Utrecht.

Na de opening met gebed, psalmgezang, het
lezen van een gedeelte uit des Heeren Woord
en eentoespraak van den praeses, blijkt uit het
onderzoek der credentiaal, dat vertegenwoordig-
ting zij 11 kerken door 20 afgevaardigden.

In tegenwoordigheid van de deputaten
Synodi, Ds. B. van Schelven, van Amsterdam,
en Dr. G. van Goor, van Bunschoten, in de
plaats van Dr. W. van den Bergh, die door
krankheid was verhinderd, heeft de hervatting
plaats van het peremptoir examen van den
heer E. J. de Groot, beroepen predikant te
Veenendaal. Na de onderzoeking werd tot
toelating van den heer De Groot besloten.

Nu worden de notulen der vorige vergade-
ring gelezen, goedgekeurd en onteekend.
Als oeffenaar wordt de heer J. Kroeskamp
geëxamineerd in de daarvoor vereischte vakken
en toegelaten.

De classicaal deputaten, adviseurs en kerk-
visitatoren worden gecontinueerd.
Bij monde van Da. H. Hoekstra wordt ver-
slag uitgebracht van de gehouden kerkvisitatie.

Voorloopige regeling geschiedt van de pre-
dikanten in de vacante kerken voor drie
maanden, terwijl de broeders Ds. W. Ringnalda,
van Harmelen, en Ds. J. J. Westerbeek van
Eerten, van Mijldrecht, gecommiteerd worden,
om in de volgende vergadering aangaande
nadere regeling te adviseeren.

Omtrent eene vraag van de kerk van Utrecht,
aangaande den eisch, dien de classis stelt aan
hen, die in het Synodaal genootschap akte
voor godsdienstonderwijzers hebben verkregen,
om als oeffenaars in onze kerken op te treden,
wordt verwezen naar de bespreking dezer zaak
in de vergadering van 25 April 1889, en be-
paald, dat met zondagse personen, wanneer
zij zich aanmelden, eene samenspreking zal
gehouden worden door de deputaten der clas-
sis en den consulent, en dat deze van den uit-
slag daarvan in een volgende vergadering
advies zullen uitbrengen, teneinde de classis
oordeele, of nog een volledig examen noodig
zij, dan of de samenspreking voldoende kan
geacht worden.

Een voorstel van de kerk van Utrecht aan-
gaande de vacaturgelden wordt aangehouden,
totdat eene regeling daar omtrent door de classis
zal gemaakt zijn, tot welk einde aan eene

commissie, bestaande uit Ds. W. Ring-
nalda en Ds. J. J. Westerbeek van Eerten,
wordt opgedragen, in de volgende vergadering
een concept ter tafel te brengen.

Naar aanleiding eener vraag van de kerken
van Utrecht en Driebergen omtrent het cate-
chiseeren in de vacante kerken, wordt besloten,
deze kerken in een schrijven te herinneren
aan een vroeger gemaakte bepaling, volgens
welke de dienaren des Woords, als consulenten,
niet verplicht zijn tot het houden dier cate-
chisatie, en de wenschelijkheid uit te drukken,
dat de vacante kerken, indien het catechetisch
onderwijs door de eigen opzieners niet of niet
voldoende kan gegeven worden, daartoe ge-
bruik maken van den dienst der door de classis
toegelaten oeffenaars.

Door enkele kerken wordt geklaagd, dat een
der classicaal oeffenaars telkens voortgaat in
vacante kerken buiten de classis, zoodat de
kerken in de classis te zeer van zijn dienst
verstoken zijn. Bepaald wordt, dat te dezer
zake aan dien broeder een schrijven zal ge-
richt worden.

De kerk van Mijldrecht vraagt het advies der
classis, hoe te handelen met betrekking tot
bezwaren van benoemde kerkeraadleden. Om
hunne benoeming aan te nemen, dewijl zij in
hunne harten het getuigenis des Heiligen Geestes,
aangaande het Goddelijke der roeping, niet
gevoelen. Gelijk reeds door den kerkeraad
van Mijldrecht is geschied, doch tot hier-
toe vruchteloos, besluit de classis, in een
schrijven aan bedoelde broeders, te be-
proeven, hen tot de overtuiging te brengen,
dat een wettige roeping der kerk, als het
orgaan des Heiligen Geestes, als een
Goddelijke roeping moet worden aangemerkt,
en zij wettiglijk van Gods gemeente en mit-
dien van God zelven tot deze heilige dienste
geroepen, schuldig zijn die aan te nemen.

Nadat de kerk van Benschop is aangewezen
tot samenroeping der volgende samenkomst,
wordt deze vergadering met dankgebed, bij
monde van Ds. J. J. Westerbeek van Eerten,
gesloten.

Namens de classis,
G. RINGNALDA,
h. t. scriba.

Stellingen over de Zending.

Op het Zending-Congres, dat op 29 en 30
Januari door Deputaten der Ned. Geref. kerken
naar Amsterdam was samengeroepen, zijn voor
het eerste Referaat (Dr. Kuyper) deze navol-
gende stellingen verdedigd:

EERSTE GROEP.

1. Alle zending vloeit voort uit de Souve-
reiniteit Gods; berust op de schepping van den
mensch naar Gods beeld; is noodzakelijk om
der zonde wil; en ligt gegrond in de belide-
nis, dat de Heilige Geest niet alleen van den
Vader, maar ook van den Zoon uitgaat.

2. Alle zending door creaturen is slechts
afschaduw, representatie of instrument voor
de eenige principieele zending, die van den
Zoon door den Vader.

3. De zending der Engelen, wier naam zelf
die van boden of zendingen is, vormt voor
wat hun betrekking op ons geslacht aangaat,
het hoofdfoel van hun bestaan.

4. De zending van Mozes en de Profeten
was het plaatsvervangend middel, waarvan de
Zoon, voor zijn Vleeschwording, en benevens
de Christophanie, zich bediende, om, in de
bedeeling der schaduwen, zijn eigen zending
te volvoeren.

5. De Vleeschwording was het komen van
den Zoon tot deze wereld, om zelf in eigen
persoon zijn zending ten uitvoer te brengen,
voor wat haar eerste stadium aangaat.

6. De zending der Evangelisten en Aposte-
len was niet, gelijk die der Profeten, plaats-
vervangend, maar instrumenteel in de hand
van den Christus, en daarin van alle latere
zending onderscheiden, dat ze de oecumenische
kerk van alle plaatsen en tijden gold.

7. De Heilige Schrift als zoodanig is op
aarde de duurzame en blijvende openbaring
van de zending van den Christus en zijn last
aan de wereld.

8. In de plaatselijke kerken oefent de Christus
alle eeuwen door zijn zending uit door zijn
Dienaren des Woords. Deze zending richt zich
tot alle gedoopten, als gedoopten, en derhalve
als ingelijfd in het Genadeverbond.

TWEEDE GROEP.

9. Onder Joden, Mahomedanen en Heidenen
oefent de Christus zijn zending uit door zijn
kerken; zoekt onder hen wie Hem door den
Vader in de uitverkiesing gegeven zijn; en
doelt daarbij op den Heiligen Doop, om door
dien Doop in het Genadeverbond in te lijven.

10. Elke poging der kerken, om de zending
van den Christus onder Joden, Mahomedanen
en Heidenen te bevorderen, als dekmantel
voor de verwaarloozing van zijn zending onder
de gedoopten, is farizeesch.

11. Alle zending van den Christus brengt
een last of hevel, waarvan degene, tot wien
deze zending komt, zich onderwerpen moet.
Het is het brengen van het Woord van den
Koning, door zijn ambassadeur, die Hemzelf
representeert.

12. Bedient de Christus zich bij dit volvoe-
ren van zijn zending van menselijke perso-
nen, dan legt Hij op deren zijn eigen autori-
teit, zoodat wie hen verwerpt, Hem verwerpt,
en wie hen ontvangt, Hem ontvangt.

13. Zending van Evangelisten onder Joden, Ma-
homedanen of Heidenen kan daarom, evenmin
als de zending voor den Dienst des Woords onder
gedoopten, anders dan door de kerk geschie-
den. Elke andere verkondiging van den Chris-
tus onder Joden, Mahomedanen of Heidenen is
geen zending, maar staat tot de wettelijke zending
in dezelfde ychhouding als de Oeffenaar, die uit
eigen aandrift onder de broeders spreekt,
tot den Dienaar des Woords.

14.